

ROZSNYÓI HIRADÓ.

GÖMÖRI

VEGYES TARTALMU HETI-KÖZLÖNY.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési díj:	
Egy évre	6 frt — kr.
Fél évre	3 " — "
Negyed évre	1 " 50 "
Egy órá	15 "
Egyes szám	50 "
Hirdetési díj:	
4-szer hasábozott petit sor 7 kr.	
Nyilttér sorja 20 kr.	
Bélyegdíj:	
minden beiktatás után 30 kr.	

Kiadó-hivatal:
Kovács Mihály könyvnyom-
dája Rozsnyón.

A lap szerelmi kiadótól
küldemények a kiadó-hivatalhoz
a szerkesztőségre czímezve
lezárt borítékban küldendők.

Bérmertetlen levelek el nem
fogadtatnak.

Kéziratok vissza nem
adatnak.

Előfizetési pénzek elfogadtatnak: a „ROZSNYÓI HIRADÓ” kiadó-hivatalában Rozsnyón és minden postahivatalnál. — Az előfizetések legcélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhetők. — Hirdetések felvételnek: a kiadó-hivatalban, Budapest: Mudrony és György („Hon” szerkesztősége) és Goldberger A. V. hirdetési irodájában (szervitater 3. szám).

Gömör-Kishont megye közigazgatási bizottsági felsővi jelentése az 1880. év I. felére.

VI. A börtön köréből.

A rimaszombati kir. ügyészség felügyelete alatt álló rimaszombati központi- és pelsőcei fiók-börtönök állapotában, lényeges változás nem történt, a fegyelem rendes, az élelmezés szabályszerű és kifogástalan, az egészségi állapot kedvező volt. A börtönvizsgáló bizottság által az összes börtönök és fogházak áprilhavában megvizsgáltattak. A vizsgálat eredménye a közegészségügy köréből készült jelentésben fordult elő. Az egészségi személyzetéhez tartozó Farkas Miksa ellen a budapesti kir. ügyészség, szükségeltet bűntudatát nem fejtése okából fegyelmi úton a rosszaság büntetését alkalmazta. Rabmunka gyanú a pelsőcei fiók-börtönben a kósárkószólyt. Áprilhóban 765 gyümölcszállító kósár szállított Visegrádra értékesítés végett. Májushó 1-től ezen munka szünetelt, anyag hiánya miatt. Májushóban az államvasutak igazgatóságával szerződés kötött, az államvasutak mentén rendezett kőzetek kettőszázötvenkilenc alkalommal iránt. Az anyagvágás augusztushóban fog megkezdetni, rabmunkával; a nyelendő anyag Pelsőcra fog szállítani. A rabélelmezés folyó 1880. évi január elsőjéltől folyó 3 évre újabb szerződés által biztosított Lux Dávid kassai lakos vállalkozása mellett, étdagontként 13^{87/100} krral számítva. Ezen szerződéssel jelentősen mérvű meggazdálkodás éretelt el, — mert előbb étdagontként az élelmezés 17, s a járásbírósgoknál 20 — 22 krba került volt. Rabélelmezésre kiadott Rimaszomban 1122 frt 43.97 kr, Pelsőczen 782 frt 51.21 kr; élelmezési térítvény bevételről a beszolgáltatott a rimaszombati kir. adóhivatalba 659 frt 74 kr. Rabmunka keresmény elszámoltatott 70 frt 60 kr. Természetben szolgáltatott a rabok által Rimaszomban 2365, Pelsőczen 1788, összesen 4153 napszám, melyek értéke napontként 10 krral számítottván, 415 frt 30 krral felel meg. Vizsgálat alatti rab Rimaszomban áthozatott 1879. évről 8 fi, 3 nő; számuk szaporodott a félév folyamában 38 fi, 5 nővel; ellenben fogyott 38 fi, 7 nővel; a második félévre átvitt maradt 8 fi, 1 nő elült rab. Rimaszomban volt a mult év végével 29 fi, 5 nő; számuk szaporodott a félév folyamában 153 fi, 24 nővel, fogyott 156 fi, 25 nővel; második félévre maradt 26 fi, 4 nő. Pelsőczen 32 fi, 2 nő; szaporodás 46 fi, 7 nő, — fogyás 51 fi, 6 nő, átvitetik a jövő félévre 27 fi és 3 nő. Mária Nosztrára szállítottatott 1 nő, — más fogházakba 18 fi, 2 nő.

VII. A tisztifüggész havi jelentése nyomán.

A tisztifüggész teendőik folyamát semmi kiváló esemény nem háborgatta. Adóhátrékosok ellen, kiknél a végrehajtásnak az ingatlanra leendő vezetése szükségesnek találtatott, — tekintettel az inséges viszonyokra, mennyiben némi bizonyossággal kilátásba lehetett venni, hogy a fizetés az aratási eredményektől, sőt csakis az aratási munkálatok befejezésétől függ, lehető kimélet alkalmaztatott. Kiválóan sürgettetek azok, kiknél a fizetési képesség együtt járni látszik a fizetési szándékkal. Arverés első ízben kettő volt fogantatandó; egyik vevők jelentkezésének hiányából, másik fizetés okából megszüntetett. — Másod-izbeli árverés szinte 2 fogantatottat. Veleményezes véget közöltetett a nyomozati iratok 3 esetben. Mind a 3 eset vagy hiányzó tényálladék miatt, vagy csekélyebb beszámítás alá vonandó mulasztást tárgyazván, — hinthogy fegyelmi eljárás tárgyát nem képezhet, az alispáni hivatalnak rendes szolgálati úton leendő elintézésre terjesztett be.

VIII. A posta- és távirdugyek köréből.

Mindkét szolgálati ág ellátása a lefolyt fél-évben kielégítő volt. Az ügymenetben és szállításban, illetőleg táviratok tovább adásában felakadás nem adta elő magát, s kivéve a Dobsina és Veresk közötti postaközlekedést, mely vihar következtében — még januárhóban — 2-3 napig szünetelt, kedvező volt a lefolyt félévben a két szolgálati ágnek forgalma is. A felmelyben a változás történt Záborszky János rimaszombati postamester elhunytával; s ezen változás azon közelési változást vonta maga után, hogy a rimaszombati posta államivá tétetett. A hivatalnak e miatt új berendezése kívántatván, a szükséges helyiség megszerzése után az átalakítási munkálatok azonnal foganatba is vétetnek. A vasuti menetrend májushó 15-től változtat szüvetett. Ezen változásnak a megye területén, alig észlelhető a befolyása; annál inkább, mert ez okból a postajáratok épen nem változtak. Postahivatal engedélyeztetett Rimabányán. Ennek folytán Kokova a rimabrézói kapcsolatból a rimabányájába helyeztetett. A rimabányai postai állomásra postamesterül Pelech Klementin neveztetett ki. Polomkán pedig özv. Suha Ede né szül. Bek Emilia véglegesen alkalmaztatott.

Postaügyekhez.

I. A megyebeli postahivatalok száma 1879-ben 34 volt, tehát 4 el több, mint a megelőző évben. E 34 postahivatal tiszta jövedelme, levonván a fenntartási költségeket, összesen 16276 frt 67 krra rugott, míg a megelőző évben ez 13952 frt 30

krral tett, tehát az 1879. év jövedelme 2324 frt 37 krral több. Az egész területén a postain-terület tiszta jövedéki bevétele tett 52139 frt 67 krral, a fenntartási költségek 35863 frtot igényeltek, 1032 frttal többet, mint 1878-ban. — II. Utalványokra befizettetett 546,612 frt 49 kr, 200,000 frttal több, mint a megelőző évben; kifizettetett 268,348 frt 65 kr, mintegy 69 ezerrel több, mint a megelőző évben; utánvételek fejében befolyt 169,608 frt 50 kr, kifizettetett 10745 frt 44 kr, ezer frttal több, mint 1878-ban, s így a megyebeli iparosok és kereskedők postai útton majd 11000 frtot vettek be czikkeikért. — III. A 34 postahivatalnak épen fele a fenntartási költségeken felül tiszta jövedelme, mutag fel, s ezek közt első helyen áll Rozsnyó, míg Rimaszombak mögött maradt; a másik fele nem fizette ki magát, sőt az állam a befolyt jövedéki bevételén felül 5804 frtot küldött ezek fenntartási költségeihez; legtöbb ráfizetést igényelt Surány és Vénher. — IV. Az anyagforgalomra vonatkozó adatokat így lehet csoportosítani: a) Kézbesítés végett az 1879. évben beérkezett a megye területére 393,926 levél, 106,342 levelező-lap, 91,378 nyomtatvány és árumustra, 142,208 hivatalos levél, 375,147 hírlap, összesen 1.108,997 db. levél, postai küldemény, míg 1878. évben 1.124,711 db. volt, tehát 79-ben 15,716 dbbal kevesebb. Ezek szerint a megye 173,438 lélekszámához arányosítva egy lélekre esik 4^{40/173} levél, levelező-lap és nyomtatvány, és 2^{28/173} hírlap. — V. Kocsipostai értékes és értéketlen szállítmány és pénzeslevél 38,035 db. érkezett kézbesítés végett, ezenek összes súlya 70,772 kilogrammra és összes értéke 3.305,865 frtra rugott. Összehasonlítva az 1878-iki eredménnyel, a darabok száma 32,813 dbbal, a súlyban 24,438 klgmral és értékben 1.165,446 frt csökkenés mutatkozik.

IX. A közegészségügy köréből.

A lefolyt félévben a törvényhatóság egész területén az egészségi-állapot inkább kedvezőtlen, mintsem jónak mondható, a betegségi mozgalom ápril haváig folyvást növekedésben volt, inentul ingadozva júniushóban már alább szállt; — a halálozás elég mérsékelt vala. Az általános körnemű folyvást hurutos lobos volt, csak júniushóban változott hurutos csorvássá; ugyancsak ezen hónapban lettek az emésztő-szervek is megtámadva, míg előttr inkább a légző-szervek szüvettek. A változás csaknem változatlanul fenntartotta magát. Szörványosan előfordult: ahasi hagymáz, a rimaszombati, nagy-rözei, rozsnyói járásban, garamvidékén, Klenócson s felzogyóitartott 34 eset; — fülömirigy-lob a tornallyai járás több községében jelesül Tibán, és Beretkén; vörheny: Csetnek vi-

dékén, Szalócson, Nyustyan, Putnokon, a rimaszombati és rimaszóci járás némely községében. Egy és gerincvelő kéreg-lob: Pelsőczen és Tornallyán 1—1 eset; — himlős Poszobán; himlő Helpán, Gencsen, Pelsőczen, Jolsván, Nagy-Röczen, Putnokon, a tornallyai, rimaszombati, rimaszóci járás némely községében; — ruh Sajó-Gömörön, Sztárnyán, Méhiben, Bején és Szkaroson; — járvány-képen: kanyaró 128 betegedési eset Kelemérben. Az egészségügyi törvény 80 §-a ellen elkövetett vétség, illetőleg mulasztás miatt, a keleméri bíró ellen jelentés terjesztetett az alispáni hivatal elé. — Himlőben 22644 lakos közül megbetegült 430, gyógyult 323, meghalt 80, gyógy-kezelés alatt maradt 27; vörhenyben 4796 lakos közül megbetegedett 120, gyógyult 109, meghalt 11; megszünt ezen járvány júniushó 18. Elsődleges bujaker esetei észleltetnek Beretkén, Tibán, Zádorfalán, Hubón, veszett eb marás előfordult Várgedén 2 eset; Nyilvános kéjhölgyek pontos orvosi felügyelet alatt tartattak; köztök az utolsó három hó alatt ellenőrzött betegedési eset nem észleltetett. Öngyilkosság feljegyeztetett 6 eset. A védhimlő oltás befejezetett. Az orvosrendőri és orvostörvényszéki esetek száma a mult év hasonló időközének esetszámához viszonyultva, egynél többek között, feljegyeztetett ugyanis: könnyű testi sérelem 151 eset; — súlyos testi sérelem 19; — életveszélyes 1; — halálos kimenetelű 1; orvosrendőri hulla személy 6; — orvosrendőri hulla bontás 20; — orvostörvényszéki hullabontás 12. — A rabok egészségi állapota a rimaszombati és pelsőcei központi börtönökben állandóul kedvező volt. A börtönvizsgáló bizottság, ugy a kir. törvényszék központi, valamint a kir. járásbírósgok helyi börtöneit áprilhóban megvizsgálta. A börtönök tiszták, jól szellőzöttek voltak, az élelmezés szabályszerűnek ismertetett; a rozsnyói és tornallyai járásbírósgai börtönöknel a mult évi vizsgálat alkalmából bejelentett hiányok kellen pótolattak. Túltömvé találtatott a rozsnyói járásbírósgai férfi börtön 12 egyénnel. A hasznos házi állatok közül: ruhben szüvetett 72 ló; taknyosság miatt kiirtatott 1; lépfenében el-esett 1 tehén; vizkórban elhullt 62; méteyben 1900-nál több juh.

Az aggteleki barlangról.

Van megyénknek egy természeti ritkasága, melyhez hasonló nem csak az országban, de azon kivül cseppkő-barlang, — s ez az aggteleki messzke-barlang. Nem emberi mű e barlang, a természet erőinek, alakzatainak, tüneményeinek emberfeletti csodája az; — az embernek feladata csupán az lenne, hogy e helyet

TÁRCSA.

Nem megyek . . .

1877. decz. 18.

Nem megyek semmire, Ez a kis lány szive Nem olvad; hiába Süt a szerelemnek Fényes napsugára, Hiába süt rája.	Istenem, Istenem, Mit is kelljen tennem, Hogy szavamra adjon, Szive irányomban Lángokra gyuladjon, Öröme fakadjon!!
Olyan nagyon szépen, Esdekelyo kérem, Megindulna rajta Sivatang pusztának Rottenetes vadja; Hej! csak ő nem hallja.	Egyetlen szaváért Bájos mosolyáért O mit is nem adnék! Hát még a csókjáért A tűzbe rohannék, Százszor is meghalnék.
Aranyos beszéddel, Boldog jóvendővel Biztatom, biztatom . . . Hajh! de nem fog rajta Hiába faggatom, A szavát se hallom.	Ó, ha e lány tudná, Mi boldogság vár rá: Megölelné mentem S elárasztaná csókkal Ragyogó örömben, Forró szerelemben.

(Abádszalók.) Káplány Géza.

A végzeteljes mellkép.

— Elbeszélés. —
Írta: Géza.
(Folytatás és vége)

Az ajtón kopogás hallatszott.
„Nyiss ki fiam” — szólott anyósa.
Kinyitott az ajtóhoz, — s a nélkül, hogy azt
kinyitotta volna — s álló anyósához
mondá:

„Este van már, menjon csak le jó anyósom,
én már jól érzem magamat, — egy kevéské le-
fekszem a pamlagra, — későbbben lejövök a va-
csorához is.”

Erre anyósa eltávozott az ajtótl.
Köller lassan kinyitotta az ajtót, s a háznak
egy ritkán használt lépcsőjén a kertbe ment le.
Szép meleg este volt. — Az égen milliárd
és milliárd csillag ragyogott.

Köller a gondosan tisztított kert utain járkált.
Nem sokára az anyósa, felment hozzá, hogy
vacsorához hívja. — Szobájába azonban be nem
mehetett, mert be volt zárva, de látva, hogy az
udvar felé vivő garádios ajtaja ki van nyitva,
sajnálkozó hangon mondá:

„Szegény fiam, bizonyosan a kertben sétál,
élvezi egyedüli örömét, — szokása az, a mióta
szegény leányom meghalt, — jó meleg idő van
kint, nem lesz ártalmára.” Ezzel lement. — Köller
ur és családja épen a vacsoránál ültek, s a világi
eseményekről beszéltek.

Egy óra múlva az egész házban sötét volt.
Mindnyájan lenyugodtak.
Körülbelül 4 óra volt reggel, midőn Köller
ur különös zajra ébredt fel.

A házban szokatlan járás-kelést, zavart han-
gokat hallott.
Gyorsan nyelgott — s lassan kiment — ne-
hogy kedvesei felugrott almat zavarja.

A ház udvarán vagy 20 embert látott, férfit,
nőt, elöl a bíróval, ki kezében egy öt pécsettél
ellátott levél forma csomagot tartott.
Köller urhöz lépett. — Sápadt arczából meg-
ütődés s mély szomorúság volt leolvasható. —
Komor hangon mondá:

„Urham! ma éjjel e házban borzasztó szeren-
csétlenség történt! — Kollert most szobájában az
ablakránán felakasztva találták. — Háló kabátja
zsinórára volt felakasztva. — A pástör vetto
esőre; — szobájában még 3 óraker világosságot,
s az ablakban valamit függni látott; — felkötötte

a ház lakóit kik a szoba aajtját kifizetvén, az
ablakon Koller testét, már egészen megmerevedve
találták! — Bizonyosan még este akasztotta fel
magát, s hogy önmagát akasztotta fel, bizonyítja
az, hogy az ajtó belülről volt bezárva, az ablakok
is be voltak zárva, s más bejárás ezen szobába
nem volt. — Borzasztó! — Szegény Köller! sze-
gény Schmidné!”

Ezután nyugodtabban folytatá:
„Szobája asztalán egy csomag feküdt, Sélér
Hermína asszonyra czímezve. — Nemde ez az
urnak valami rokona?”

„Anyósom, — mondá Köller ur csodálkozva
— kérem adja ide, anyósom korán kel, átfogom
adni neki. — Csodálatos! — mi dolga van sze-
gény Köllernek anyósommal, miként tudhatta meg
a nevét? — igazán nem értem.”

Azzal átvette a csomagot, s várt míg anyósa
kijön. — Lemont addig a kertbe sétálni. — A
csomagot ide-oda forgatta, nem tudta elgondolni,
mit jelentsen mindez, a mit tapasztal.

Ez alatt félkelt a Köller ur családja, — s
most már nevén nevezük — Sélérné asszony. —
A hallott szerencsétlenség elrémítette őket, hogy
akasztott emberrel egy házban egy fedél alatt
aludtak.

A kertbe mentek le.
Köller ur átadta a csomagot Sélérné asszony-
nak, a ki a legnagyobb csodálkozással vette azt
át kezébe.

A lugasba mentek be. — Itt Sélérné asszony
felbontotta a csomagot. — A csomagban két ősz-
szehajtott papirus volt s egy eselyem zsinórral át-
kötött füzet „Szomorú emlékeim” felirattal.

Sélérné asszony a legelőször kezébe vett irat-
tot bontotta fel. — Csodálkozása meglepő volt.
Köller — előtte egészen ismeretlen egyén — neki
egy meglehetősen nagy birtokot s 51 ezer forintos
tőkét hagyományozt!

Mi lehet az?
Ezután a másik iratot bontotta fel; azonban

alig olvasott egy pár sort; elfojtott sikoltást hallat-
ott s ájultan hanyatlott megremült lánya karjai-
ba. — Köler ur ijedten ugrott fel s lélek jelen-
létét elnem vesztve a patakocskához rohant, ka-
lapjába vizet merített s azzal az anyósa halálá-
padt arczát meglocsolá.

Jó idő mult el, míg Sélérné asszony magá-
hoz tért, s kérte vejét, miszerint a hozzá intézett
levelet olvassa el, — eléggé erősnek érzi magát
azt meg hallgatni.

„Köler ur az asztalról felvette a levelet s iz-
gatott hangon olvasá:
Asszonyom! Ámbár életemben csak egyszer
láttam, még is midőn ezen házba jött, felismerni
véltém, azonban mégis kétkedém, mert 22 év alatt
nem hittem, hogy lehetséges olyan megörögedés.
— Ma a kis lányka kezeiben látott mellkép, min-
dent felvilágosítá elöttem. — Igen! ön Sélérné
asszony, szerencsétlen Sélér mérnök özvegye, kit
én messze-földön meggyilkoltam! — Igenis, gyil-
kos voltam s vagyok is! — Az Isten igazságos,
sorsát senki sem kerülheti el, bűnhődnuv kellett,
tehát fogok is bűnhődni. — A mit a törvény ke-
zének kellett volna rajtam végrehajtani, végre-
hajtom magam! — Tettetem, a tett elkövetése
után nyomban megbánom, midőn a szerencsétlen
Sélér ur fejét — véres fejét, kezeim között fogtam
a bal füle feletti szíveson oda sebt láttam, megbán-
tam bűnömöt, szíveson oda adtam volna életemet,
ha a holt testbe életet önthettem volna. — De
már minden késő volt. — A fejszét erős ember
kezelte, ki szokva az utáni munkához. — A
penzelsomj, a gazdagság erőni vágy vitt ezen
bűnre. — Látom, hogy az emberek legnagyobb-
tobbika vadhat. — Bocsnátat nem kérem, azt
senki sem adhatja meg, még az Isten sem, az is
küneti az ilyen irtózatos bűnt. — A pénz, melyet
eloroztam, megvan. Vállalataimat siker koronázta,
szép vagyonot szereztam, a 31 ezer forint tőkét
és kamatait, vissza adok a szívesonynak mindent.
Csak pénzt, nem mindent! Nem a legdrágább

hosszaférhetővé s megtekintését lehetővé tegye s azt az elpusztulástól, enyészettől megóvja; hogy ez által alkalma legyen mindenkinek a természetnek eme remekét megismerni, a föld alatti világnak titkait tanulmányozni, s a teremtőnek hatalmát bámulni.

Azonban sajnálattal kell regisztrálnunk azon elszomorító körülményt, hogy bár, évek óta hangzanak panaszok az aggteleki barlang elhanyagolt állapota iránt, eddig nem csak hogy mi sem történt e tekintetben, de sőt jelenleg a barlang rosszabb karban van, mint volt valaha; úgy, hogy ha mielőbb nem segítünk ez állapoton, rövid idő alatt pirulnunk kell az egész világ előtt, hogy a természetnek eme csodáját elpusztulni engedjük.

Városunkból egy 29 tagból álló társaság látogatta meg a mult héten e barlangot, s így e szemtanúk állítása után mondhatjuk: hogy dacára annak, miszerint meglehetősen magas belépti, fáklya s vezetői díjak szedettek, — a barlang előtti téren nem csak fedett, de még a legprimitívebb ülőhely sincs, — a barlangban pedig a sár feneketlen, a pallók pedig, melyek a nagy vizek áthidalására szolgálnak, oly rozszant állapotban vannak, hogy az átmenőket avagy lábörés, avagy vízbefúvás veszélyének teszik ki; úgy, hogy maholnap az aggteleki barlang megtekintése életveszélyes vállalat leend.

Nem akarunk külföldi példákra hivatkozni, arra nézve, hogy más nemzetek miképen szokták megbecsülni a nekik adott természeti kincseket; — csupán a szintén megyénkben fekvő dobsinai jégbarlangra utaljuk olvasóinkat; — mely alig pár év előtt lett felfedezve s a tulajdonos város azonnal gondoskodott úgy a barlang belsejében, mint a barlang előtt arról, hogy a látogató közönség igényei nem csak a biztonság, de a lehető legnagyobb kényelem tekintetében is kielégítve legyenek; s e körülménynek tulajdoníthatjuk azt, hogy a dobsinai jégbarlang híre már eddig is túlszárnyalta az aggteleki barlangét; s nyáron át a hazai s külföldi látogatók nagy tömege zarándokol oda.

Az aggteleki barlang pedig maholnap már csak hajdani hírből fog ismertetni.

De nem is csoda; mert a tulajdonos — nem tudjuk ugyan ki az, de gyanítjuk, hogy az valami indolens, minden szép iránt érzéketlen kapzsi közbirtokosság nem törődik semmit a barlanggal, s azt egy zsidó bérlőnek 16 hold földdel együtt — tehát a barlangot csak úgy, mint a szántóföldek mellett fekvő, olyan a milyen hasznát hajtó denevérekkel teli üreget — adta bérbe. Az persze természetes dolog, hogy ily kezekben a bérlő gazdaság valóságos rabló gazdasággá lesz.

Hogy ennek vége vessék, — igen kérjük a tornallyai járás t. szolgabiróját, győződjék meg személyesen arról, hogy ezen, az ő járásában fekvő barlangban, a közbiztonság veszélyez-

tetve van, s ha jogosítva van a bérlő beléptidőjét szedni a barlangba való bemenetelért, egyszersmind köteleztessék a hidakat, pallókat jókarban tartani s a barlangot járhatóvá tenni.

De továbbá nem szabad engednünk, hogy a barlang tovább is ilyen kezekben maradjon; — ha a tulajdonosok nem akarnak, vagy nem képesek annak jó karban tartására áldozni: adják el azt, vagy adják ki bérbe egy olyan társulatnak, melynek célja a felvidék természeti szépségeit megismertetni s hozzá férhetővé tenni, e társulat a magyarországi kárpát-egylet, melynek figyelmét e barlangra ezenel felhívjuk s felkérjük, hogy mentse meg megének jó hírnevét s szabadítsa meg a barlangot bérlőjének s tulajdonosainak a vandalizmussal határos tétlen közönyösségétől s vétkecs mulasztásától!

Az iskola mulasztások.

Az aratási vakáció elmúlt. Szeptember első vasárnapján kihirdetett, hogy minden szüle a hólnapi napon gyermekét iskolába küldje, különben a törvény értelmében 50 krajczárban elmarasztalatik.

Másnap bemegy a lelkész az iskolába, hogy a tanév elején egy pár buzdító és lelkesítő szót intézzen az apró borzas diákokhoz.

De mily nagy vala a lelkész álméködése, midőn 40 darab tanonc helyett 3 boglyos gyermek kuczorog a székekben; az iskola-tanító erősen szidja a 3 szál gyermekben a 37 vakmerő mulatót.

Hát hol vannak a többi gyermekek? kérdező a lelkész a 3 szál gyermektől.

Hát mind elmentek krumpit ásni, meg kukoricát törni, felelé egyszerre mind a 3 gyermek.

No tik, — mondá a lelkész — mind a három becsületes fiuk vagyatok, tik úgy látom, hogy szeretitek az iskolát, mert nem mentetek mint a többiek kukoricát törni.

De mi sem jöttünk volna fel, felelék hirtelen a gyermekek, de nekünk nincs kukoricánk ültetve, hát felhajtott édes anyánk...

Ez a torzképe, gyöngébb és vastagabb színezetben, szeptember és október havában falusi iskoláinknak. Szeptember havában, míg a gazda ember mindenféle ültetményét be nem takarítja a határból, nem bocsátja gyermekét az iskolába. Októberben pedig azért fogja el, mivel nélkülözhetlen szüksége van fiára, hogy hajtsa neki a lovat, vagy az ökröt a szántás és vetés alkalmával.

Igy az iskolai év kezdetén mindjárt elvesz a gyermekre nézve két hónap az esztendőből; mert ha olykor-olykor felvetődik is néhány gyermek az iskolába, de nagyobb része otthon marad annak, minden büntetéstől félelem nélkül, hogy mint láttuk, segéd-kezet nyújtson apjának a mezei munkában, vagy a tavasz munkára serkentő napjaiban, mint az ősi legsürgősebb dolog idején; a lánygyermek pedig, hogy kisebb testvére — a ház őrzője legyen.

Pedig irva vagyon a törvényben, hogy a mulasztásért először 50 krt, másodszor 1 frtot, harmadszor 2 frtot, negyedszer 4 frtot fizet minden szüle, gyám stb. De kérdés marad minden iskolában, hogy ki hajtsa végre a törvény ezen szavait s ki köteles a mulasztásokért beszédni a büntetés pénzét?

Vidékünkön csak a vályi iskola képez e tekintetben kivételt. Ott a rendes, folytonos iskolázatás háborítatlan áll s botrányos mulasztások nincsenek napirenden.

És hogy történhetik ez meg? Ugy uraim! hogy van ott egy lelkes és tevékeny körjegyző,

kinék éber gondja és örködése alatt az iskola mulasztások szédítő hurokjára nem magozhat fel a rendes oktatás és tanítás termékeny földjében; csakis a jó erkölcs, a jó rend és a szorgalom élettel lelké longi át a derék körjegyző felügyelete alatt mind az egyházi, mind az iskolai életet.

Temérdek az az érdem, melyet e becses lapok hasábjain ritka páratlan tevékenységéért, a vályi körjegyző urra, tiszteletből reá ruházhatnánk.

De a valódi érdem soha sem marad elismerés nélkül. Miért is méltányolva kellőleg a vályi egyház a körjegyző ur eddigi erélyes közreműködését s oljárását, azon osztatlan bizalmával tisztel meg, hogy az egyház tanácsba világi jegyzőül közakarattal megválasztá. Azért is kiáltunk neki az elismerés hangján:

"Sok ily jegyzőt a hazának,
Rossz jegyzőt már valának!"

De kérdjük: ki is tartozik tulajdonképen az iskola mulasztási díj behajtását törvényesen végre hajtani? A polgári hatóság két hetenint parancsolja a mulasztóknak a községi bírónál való bejelentését, a szolgabirónál pedig havonkint.

Hanem azt tapasztaljuk a napi életben, hogy a falusi bíró ezen büntetés pénzt soha sem hajtja be az illető szüléken, mert hiszen, ki koma ki a szög, ki atyafi, ki testvér sat., a szolgabíró ur pedig egyéb fontos ügyekkel tul lévén terhelve, nem könnyen vállalkozik havonkint az iskola mulasztási pénzek gyors és erélyes behajtására.

Az egyházi hatóság pedig csak palliatív szereket nyújthat mindenütt a fenn forgó bajok orvoslására; intés, feddés, morális pressió, ezek az ő fegyverei; ezek pedig sikertelenek maradnak, mert executiva potestással — miálta az egyház községeket köteleességük teljesítésére s az állam-törvény respektálására szorítottassák — nem bírnak.

Véleményünk szerint tehát, hogy a népiskolák törvényszerűleg rendeztessenek s a gyakorlati tetemes iskola-mulasztások beszünttessenek, ha már megalkotta az állam hazaszerte a körjegyzőseket; ezeknek van legjobban módjukban az iskolák fölötti örködés; ezek hajthatják be leg-rövidebb uton adószedések alkalmával, mint első sorban az állam executiva potestással bíró községi, az iskola-mulasztási büntetéseket, avagy szüntethetik be végképen a mulasztásokat, mint tevő ezt a buzgó s egyházas érzelmű vályi körjegyző.

Valóban egy lelkes, tevékeny körjegyző oly nagy áldás az ő községében mind szellemi, mind anyagi tekintetben, mint egy jó tanító az iskolájában.

Egy valami röpirat jelent meg a napokban, már nem is tudom hol olvastam, mely azt mutogatja, hogy „a nép nyomorának s elszegényedésének a körjegyzők az okai.“ Mi nem osztjuk ugyan e kemény vádat s nem helyeseljük ez általános megbélyegzést a körjegyzői testületnek; mert hiszen a vályi emelkedett szellemű körjegyző példája is, kinék a nép jólléte, anyagi és szellemi haszna oly mélyen fekszik emberbaráti szívében, egészen ellenkezőt bizonyít, már pedig szeretjük látni, hogy hozzá hasonlóknak többben is találhatunk.

Vannak ugyan körjegyzők, kik községeikben semmi jót sem tesznek, semmi üdvöt nem lendítenek, s ha megjelennek is a helységben adószedés alkalmával, fő teendőjük, hogy fizetésük évi részletét a bírótól kizsarolják s azt megelégedetten zsebre rakván odébb álljanak.

De egy buzgó s hivatását átérező körjegyző sohasem téveszti szem elől, hogy ő első sorban a népek vezére, tanácsadója, oktatója, buzdítója. A körjegyzőnek kötelessége után nézni nem dőzsölgetnek-e a községi előjárók nem küldik-e torokországra hűtlenül a helység évi jövedelmét, mert csak nem tagadhajta senki, hogy a körjegyző ellenőre a község jövedelmének s a bírói számadásoknak. Továbbá kiváló gondjának kell lenni egy jó jegyzőnek, hogy valjon van-e törvény és orvoslát a határban elkövetett kártételek ellen? gondozatlik-e a helységeket és réteket végig futó

Ezen helytől ellenkező oldalon, egy asztal mellett, egy a legjobb férfi korban lévő — divatosan öltözött férfi ül — s ujságot olvas, mellette egy szép nő, maga mellett egy szépen díszített bölcsovel, melyben egy kedves kis leányka szendereg. E férfi: Köler Albert ur és neje Anna született Sélér, a kis bölcsovelben 2 hónapos Cecil leánykájuk, — a kert pázsitján játszó gyermekeik: Alfréd fiú és Anna leánykájuk. Itt töltik az egész tavaszt, nyár és ősz, télen át Bécsben laknak.

Szegény Schmidné asszony még most is él, de a községben; még most is korcsmárosné. Köler ur egy szegény távoli rokonát adta hozzá a ki az üzletet vezető s kis — megtartott — gazdaság után néz.

A fal lakossága, igen sűrűn látogatja a korcsmát, nem épen azért, hogy igyék, de hogy szegény Schmidné asszonyt szórakoztassa.

Gömöri adomák.

Ráüzenta királyra. Azon időben, midőn István főherceg kör-utat tett Magyarországon, Balog is látogatást tett herceg Koburg kastélyában. Midőn onnan tova-utazott, elfogatra a balogi ember is ki volt rendelve Rimaszombatig.

Az uton egyre zaklatta a hercegi kísérethez tartozó egyik libériás inas a balogi ember, hogy mondja meg neki: „Ki az a nagy ur, a kit most ez a sok koci viszson Rimaszombatba?”

„Ez a király öcsese, atyafi!“ felele nagy nyomatékos szavakkal a különben német viseletű udvari csolód.

A balogi embernek erre az egész uton sok mindenféle gondolatok ütték egymást agyában, nagy karimája kalapja alatt.

Azért is mielőtt beértek a városba, a mi emberünk egyenesen a főherceg kocsiához furazkodott és annak üveg ajtaján fontos képpel nézegetett be a bent ülőkre.

patak, örködnek-e a bírák a határban lévő nyaklőrő utakra és rongyos hidakra? hát a sok lopás és Isten káromlás nem kerül-e el méltó büntetését? sat. sat.

Ugy hisszük azért, hogy miután az országgyűlés a nép adójából 400 frt fizetést határoz a községi jegyzőknél — mikor a népiszkola tanítójának 300 frt minimumot állapít meg s így talán hasznosabb és szükségesebbnek látta a körjegyzőmint a néptanítói-hivatalt — mi hallatlan tévedés egy parlament részéről — méltán következtethetjük, hogy minden falusi bíró, szolgabíró és egyházi hatóság fölött a körjegyző urak legilletékesebb végrehajtói az iskola-mulasztási pénzek beszedésének.

Balogvölgyi.

TANÜGY.

A selmeczi m. kir. ásvány- és kőzet-gyűjtemények hivatalának külön ötféle ásvány- és kőzet-gyűjtemények miniképen állítottak össze azon czélból, hogy a vevő közönségnek lehetővé tétessék olcsó és különböző igényeknek megfelelő ásvány-gyűjtemények megrendelése.

A készített jegyzék száma öt. Ha tehát valamely gyűjtemény megszerzése czélozattik, elég az illető számú jegyzékre hivatkozni, hogy a megrendelés a hivatkozott jegyzék szerint fogantatosíthatassék.

Az I. számú gyűjtemény: 105 db. 8 frt, a II. számú: 105 db 8 frt, a III. számú: 120 db 20 frt, a IV. számú: 144 db 50 frt, az V. számú: 192 db 120 frt lesz számítandó szekrényestől helyt a selmeczi ásvány- és kőzet-gyűjtemény hivatalánál.

Miután a mintaképen összeállított gyűjtemények igen alkalmasak arra, hogy az elemi-felső-nép- és polgári iskolákban a tanulók oktatását megkönnyítsék, miután az említett ásvány- és kőzet-gyűjtemények most azon kedvező helyzetben van, hogy ásványokra és egész gyűjteményekre szóló bármily jelentékeny megrendeléseket a lehető legolcsóbb áron fogantatosíthat, f. é. 17085 sz. a. k. vallás- és közokt. miniszteri rendelet értelmében értesítettek az iskolásoknak, hogy a tanintézeteknél szükséges ásvány-gyűjtemények a selmeczi m. kir. ásvány- és kőzet-gyűjtemény hivatalánál megszerzethetők.

Rimaszombat, 1880. azept. 7.

Groó Vilmos,
kir. tanfelügyelő.

Felhívás.

A rozsnyói községi iskolások közhírre teszi: hogy az ismétlődő iskolában a tanítás immár kezdetét vette; hetenkénti 5 órában, olvasás, írás, számolás, nyelvtani s irálytani gyakorlatok, kézmunka és rajz adatként elő, még pedig külön fiúk és külön a leányok számára. A fiukat Váry László tanító, — a leányokat pedig Kalmár Lenke tanító oktatja. Felhívjuk tehát a szülők figyelmét, hogy 12-15 éves gyermekeiket, a különösen iparosaink tanonczaikat ezen iskolába beiratni sziveskedjenek; a beiratások Wittchen A urélt igazgatónál történnek, a hol egyszersmind a beiratási díj fejében 50 kr, s az egész évi tandíj fejében 1 frt befizetendő.

Az iskolások.

A rozsnyói vasárnap kereskedelmi iskolában az új tanév f. hó 19-én veszi kezdetét, a beiratások Alexy Albert urnál oszközölhetők.

LEVELEZÉSEK.

Franzensbad, 1880. szeptemberhő.

Tek. szerkesztő ur! A Franzensbadba küldött jókívánatokért fogadják hálás köszönetemet. Igen nagyra vettem rólam szives megemlékezését. Mivel viszonzozzam jóindulatát? Dat para, dat poma qui non habet alia dona. Hálm jeloül vegye Franzensbad rövid leírását. Igen fogok örven.

kincsét, melyet álnokul elraboltam, azt nem adhatom vissza többé. Szerencsétlenség követett szerencse mellett. — Az elorzott — véren szerzett — pénzszelvényesen eljutottam Alsó-Ausztriába, még élt akkor anyám, de nem mertem magamat előtte mutatni. — Félttem, hogy bennem rögtön felismerik a gyilkost. — Hosszu ideig bolyongtam ide-oda. — A pénzt a simmeringi erdőben ástam el. Eljöttem bolyongásaim közben ide is, itt aztán nyugalomra találtam. Felvettem a Koller nevet, megneveltem, nőmmel boldog kezdetem lenni, családom is volt. De az Isten keze reám nehezedett. Gyermekeim egymásután haltak el, végre forrón szeretet nőm is. — Bűnös boldog nem lehet! — Az elkövetett bünt véltém leróni, hogy minden nyomorult embernek óltalmára, segítségére voltam, mindenkit segélyeztem, a legbecsületesebben áltam. — De a bűnös öntudat folytonosan mardosta szívemet. Jő, hogy eljött, asszonyom! így legalább a pénzt, a vagyonot adhatom vissza, ugysem éltem volna már sokáig, nem volt senkim már! Önmagamnak voltam terhére. Ide mellékelem, a mit évek hosszú során feljegyeztem, bűnömöt leirtam, nem akartam, hogy bűnöm titokban maradjon, akartam, hogy halálom után megtudják azt. Az volt az első bűnöm, de utolsó is, mert a mostani tettemet bűnnek nem tartom. Isten kegyelmezzen bűnös lelkemnek! — Löser Stefan.

Ez volt a levél tartalma. A kézirat elmondta azt, a mit a nyájas és türelmes olvasó az előbbi fejezetekből már ismer...
Egy hét mulva Sélérné asszonyt Bécsben találjuk, ott van leányával, unokáival. Boston szalodájában laknak.
Müller utódainak visszafizettetett a 30 ezer forint tőke. Utódai a felajánlott kamatokat vissza utasították, kifejezve Sélérné asszonynak mély részvételt.
Köler ur Magyarországra utazott, felkeresni néhai apósa sírját.
Két hét mulva vissza tért. Azon vendéglőst

— a kinél Sélér ur szállott volt, már nem találta. — Meghalt. — Egy csolód, ki állítólag szintén látta Sélér urat, elköltözött onnan. A sirt sem találhatta meg. — Kérdéseire azt válaszolták, hogy találtak ugyan a jelzett helyen egy csontvázat és egy szép művű golyós fegyvert, de a csontvázat a többi talált csontvázzakkal egy közös sírba temették, melynek már fekvését sem tudják, a fegyver, hogy kinék jutott, kipuhatolható nem volt. Gyűrűt is találtak volt, melyben: S. Gy. batük valának vésvé, de az is elveszett.

IV.

Az utóbb leirt események után újra egy év mult el.

Olter falu határának felső végén, egy dombon, csinos urilak áll, a ház előtt gyönyörű szép kerttel, mely tele van szép virággal, szép érott gyümölcs alatt görnyedező fákkal, s szép pázsitos térral.

A ház előtti széles tornácson, egy férfi és két nő ül; a kert pázsitján egy fiú és egy kis leányka játszadoznak.

A ház falán, — a tornácson belül, két ablak között — egy nagy térkép függ „Magyarország térképe“ czimű felirattal, a térkép egy pontján vörös tintával aláhúzza „Murány“ név látható, közvetlen e név fölött, a hol sok keresztjelzés látható — egy szög alakban készített arany kereszt van a térképen keresztül a falba beverve, a keresztet pedig, egy fris nefelejt virágból kötött koszoru függ. E szögön télen-nyáron minden nap friss nefelejt koszoru látható. A kertben egy kis meleg-ház van — a nagy mellé építve — melyben a kertésznek csak nefelejt virágot szabad növesztene. — E térképpel szemközt egy nagy zsölye-székben egy hófehér hajú, mely gyászba öltözött nő ül, bánatos arcát a koszoru hely felé fordítva, szeméit az aranyos szögre szegezve; ugy szokott ülni majdnem minden nap, tekintetét e ponton nyugasztva. Ezen nő: özvegy Sélérné asszony.

— a kinél Sélér ur szállott volt, már nem találta. — Meghalt. — Egy csolód, ki állítólag szintén látta Sélér urat, elköltözött onnan. A sirt sem találhatta meg. — Kérdéseire azt válaszolták, hogy találtak ugyan a jelzett helyen egy csontvázat és egy szép művű golyós fegyvert, de a csontvázat a többi talált csontvázzakkal egy közös sírba temették, melynek már fekvését sem tudják, a fegyver, hogy kinék jutott, kipuhatolható nem volt. Gyűrűt is találtak volt, melyben: S. Gy. batük valának vésvé, de az is elveszett.